

הורות ומנהיגות בעת המאבק על ארץ ישראל

תפקידנו ההורי בעת שילדינו מבקשים 'להגן' על יישוב ב'יום פקודה'

יונה גודמן

לדורון שלום רב!

יישר כוח על עמלך למען בניין הארץ ובניין החינוך כאחד.

במענה לשאלתך, אפרוס את עמדותי בקצרה:

שוב עומדים אנו, חלילה, בפני מערכה על האחזותו של מקום התיישבות. במצב זה, יש מילדינו הרוצים ליטול חלק פעיל במאבק למען המשך יישובנו בארץ הזאת. אמנם, לכל משפחה עקרונית וגבולות התנהגות משלה, אך יסודותיה של הורות בריאה נכונים לכולם, ועל כל משפחה לתרגם למדיניות חינוכית מעשית לאור השקפתה. במסמך קצר זה ייעשה ניסיון להציג בתמציתיות חלק מהיסודות שעשויים לסייע להורים בעת הזו.

רקע

זכותנו וחובתנו ליישב את ארץ ישראל, בע"ה מתוך תיאום עם ממשלה שתזום ותסייע בהרחבת ההתיישבות ובביסוסה. יסוד זה, וכל המשתמע ממנו, זקוק להמשך בירור וליבון עם ילדינו, כחלק מתפקידנו החינוכי. במסמך קצר זה, העוסק באופי המאבק, לא נרחיב בו, ובע"ה עוד חזון למועד. כן נציין, שבמקביל לבני הנוער המבקשים להתגייס "ביום פקודה", חלק אחר מבני הנוער מגלה אדישות מוחלטת ביחסו לסוגיה. כלומר, האתגר החינוכי עם אותם צעירים אינו לכוונם שיפעלו בתבונה, אלא להפך: לדון באירועי השעה כבסיס להעמקת חינוכם לאהבת הארץ ולמצוות יישובה בפועל. אף על יסודות חיים אלו ראוי לדבר עם ילדינו, מי בשולחן השבת ומי בהזדמנות אחרת.

הורות בעת מאבק

ניסיון השנים האחרונות מלמד כי פעמים רבות גופים שונים העוסקים במאבק למען ההתיישבות קוראים לילדינו להגיע למקום זה או אחר כדי ליטול חלק במאבקים למען ההתיישבות.

ברם, בשטח עצמו אין תמיד מי שידאג לשלום הילדים. לעתים הדבר מתבטא ברובד הפשוט של העדר דאגה לאוכל ולמים, למקום לינה ולעזרה ראשונה, ולעתים הוא ממשיך ונוגע גם בשאלות רוחניות ורגשיות-חינוכיות בענייני צניעות, עימותים קשים עם כוחות הביטחון ועוד.

מי שנכח באירועים כאלה יודע כי לא פעם, בעת 'פינוי', בצד אחד של הבית דברים מתרחשים מתוך שליטה, ובה בעת, בצד אחר מתרחשת אלימות המשאירה צלקות בגוף ובנפש. זאת ועוד: לא בכל מקום יש מנהיגות שמצליחה לשלוט בהתנהלות ההמונים. אף במקומות שבהם יש מנהיגות אחראית ושקולה, הרואה את שלום ילדינו כמשימה אישית – גם שם אין לה תמיד יכולת לשלוט במה שקורה "בצד השני של הבית". מנהיג יכול לקרוא למאבק מאופק, ובאותה עת צעיר אחר ייטול מגפון, ויקרא לכולם: "אחרי! חייבים לעצור אותם!", והתוצאות קשות.

פעמים שנער או נערה, שהצטרפו למאבק מתוך רצון תמים לשבת ולהיאחז במקום, מצאו עצמם לפתע בלב עימות פיזי, או במעצר שנמשך ימים ארוכים לצד פושעים, על כל ההשלכות על ההווה והעתיד שלהם.

סוף דבר: הורות נדרשת גם בעת מאבקים, אף המוצדקים ביותר. מי שמסוגל בצורה הכי טובה לכוון ולהנחות את ילדיכם – אלו אתם. ביכולתנו ומתפקידנו להיות משמעותיים וחשובים עבור ילדינו גם בעת הזו.

להלן כמה המלצות ועצות שכדאי להרהר בהן:

א. לא כל גיל מתאים לכל סוג של מאבק. מותר לומר לנערה/ה כי עדיף שיתמקד בהתנדבות למען המקומות החשובים הללו בשגרת יומו, כיוון שהוא עדיין צעיר מדי מכדי ליטול חלק במאבק נגד כוחות ביטחון או יס"מ.

ב. לא כל מאבק דומה לרעהו: יש לברר מראש מי אחראי על ניהול המאבק במקום, והאם תהיה מנהיגות שתפרוש חסותה על כל הצעירים בעת המאבק.

ג. יש ללבן עם הנערה/ה מראש את אופי התנהגותו המתוכננת: עד איזו רמה של התנגדות הוא ואתם מוכנים שישתתף, והיכן נראה לו ולכם כי כדאי שיתרחק. הליבון צריך לכלול את ההבנה העמוקה בדבר המשמעות וההשלכות של כל החלטה שתקבלו ביחס להתנהגותו בשטח.

ד. המציאות שבה שולחים בני נוער – או מאפשרים להם – לקחת חלק במאבק כלשהו, בעת שהוריהם יוצאים לעבודה כמדי יום היא בלתי אפשרית. רק במקרה שבו ההורים נוסעים בעצמם כדי לקחת חלק במאבק, יש מקום לשקול את צירוף ילדיהם המתבגרים. זאת ועוד: קריאתם התורנית-מוסרית-מעשית של רבנים ואישי ציבור להגיע למקום התיישבות, אין כוונתה שהמבוגרים יעמדו מנגד ורק בני נוער ישתתפו. להפך: הכוונה להגעה של מבוגרים, אשר לפי העניין ייקחו עמם את ילדיהם. למותר לציין כי מאבק ציבורי של מבוגרים אף נראה (תרתי משמע) שונה לגמרי מאשר מאבק שעיקרו מתבצע על ידי בני נוער. כן יש לבחון את השאלה מהו מקומן של בנות, על צניעותן ועדינותן, בתוך מאבק פיזי, בצד בנים.

ה. עד כאן היו השיקולים פרקטיים: חשש מאלימות וכדומה. ברם, יש מקום לבחון את השאלה גם בפן הרוחני שלה: כיצד מבינים ילדינו את העובדה שהם נקראים להיאבק נגד כוחות הביטחון שלנו? מאבק כזה משקף השקפת עולם, ואותה ראוי לברר עם ילדינו, אפילו אם הם נשארים לבסוף בבית.

ו. סוף דבר: בסוגיות יומיומיות שגרתיות – יש מקום לדיאלוג פורה עם הילדים, אך במקום שבו יש חשש סכנה (מכל סוג שהוא) מותר להורה להציב גבול ברור, ולפי העניין והגיל אף לאסור על נטילת חלק בפעילות שאיננו יודעים כיצד תסתיים. אף לנו אסור לפעול מתוך לחץ חברתי, גם אם ילדינו טוענים: "אבל כולם נוסעים". ההחלטה צריכה להיות אישית ומשפחתית, לאור הערכים שלכם ולא של השכנים.

כל הנ"ל לא בא לגרוע מהצורך ומהחובה לגלות עניין ומעורבות במערכה על המשך זכותנו ליישב את הארץ. ראשית, מבחינה רוחנית ומתוך כך, באופן מעשי, כל אחד בדרכים המתאימות לו: תפילה, הפגנה, השמעת קול ברשתות חברתיות, פנייה לאישי ציבור, הסברה לציבור הרחב ועוד. יתירה מזאת: תהא עמדתכם אשר תהא, חובתנו לשוחח על הדברים המתרחשים, לעורר מודעות ואכפתיות, לחנך לאידיאליסטיות ולמחויבות כלפי עתידם של עם ישראל ומדינתו, ארץ ישראל ויישובה ועוד.

אם חלילה יתקיים מאבק, ואכן הנערה/ה יגיע למקום (עם הוריו!) – אחרי האירוע חשוב לחלוק עמו את החוויות, ללא שיפוט ומתוך הקשבה מלאה. חשוב לתת לו את הזמן הנחוץ לשם עיבוד החוויות שעבר, ובעיקר אלו הטעונות והמבלבלות. חשוב לזכור כי התרופה הטובה ביותר להלם כתוצאה מחוויה קשה היא תחושה של מוגנות ואהבה מצד ההורים.

תרגום עקרונית אלו לעשייה המתאימה למשפחה עשוי לתרום לכך שנצליח בע"ה לבנות את הארץ ואת חינוך ילדינו כאחד.

יישר כוח על החשיבה החינוכית,

ייתן ה' ונזכה לחיים של בניין,

יונה